

DOI 10.32782/city-development.2025.1-5

УДК 338.432

ВИЗНАЧЕННЯ ВАГИ ВПЛИВУ РИЗИКІВ НА ГОСПОДАРСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ЕТАП УПРАВЛІННЯ

Карпінський Роман Мирославович

здобувач третього рівня вищої освіти

ПВНЗ «Європейський університет»

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-2848-9261>

Анотація. У статі обґрунтовано необхідність врахування впливу численних ризиків різного характеру та різної тривалості дії на господарську діяльність аграрних підприємств в умовах нестабільного економічного та політичного середовища, бурхливих трансформаційних перетворень, активного розвитку науково-технічного прогресу та інноваційних процесів, супутніх військовим втручанням на територію країни. Запропоновано алгоритм визначення ваги впливу ризиків на господарську діяльність кожного з досліджуваних аграрних підприємств із використанням методу експертних оцінок, який передбачає: відбір експертів, проведення експертного опитування, розрахунків середньої оцінки для кожного ризику, нормалізація значень, отримання ваги впливу кожного з ідентифікованих ризиків на господарську діяльність аграрних підприємств. В якості досліджуваних були обрані аграрні підприємства Львівської області. Ризики, які досліджувались, включали: зміни температурного режиму, посухи, повені, заморозки, гради, сильні вітри та буревії, зміни режиму опадів, зміни режиму опадів, ерозія ґрунтів, кліматична нестабільність, шкідники, хвороби ґрунтів, бур'яни, зміна екосистеми, антропогенні фактори, коливання цін на сільськогосподарську продукцію, зростання витрат, кредитні ризики, коливання валютного курсу, зміна попиту, нестабільність інфраструктури, конкуренція, ризик зниження ліквідності, інфляційні ризики, ризик неплатоспроможності, інвестиційні ризики, ризик зниження вартості активів, недостатня кількість кваліфікованої робочої сили, соціальні конфлікти, зміна соціальної політики, ризик демографічних змін, зміни в культурних та соціальних цінностях, соціальна нерівність, соціальна ізоляція, невідповідність технологій, ризики впровадження нових технологій, збої в роботі обладнання, ризики автоматизації та роботизації, ризики генетичних технологій, порушення земельного законодавства, недотримання екологічних норм, трудові спори, недоліки в договірній роботі, недотримання стандартів якості, податкові ризики, зміни законодавства, відповідальність за продукцію.

Ключові слова: аграрні підприємства, управління ризиками, господарська діяльність, алгоритм визначення ваги впливу ризиків, розрахунок.

Актуальність проблеми. В умовах нестабільності економічних та політичних процесів, трансформаційних перетворень, бурхливого розвитку науково-технічного прогресу, інноваційних процесів, супутніх військовим втручанням на територію країни, функціонування аграрних підприємств відбувається під впливом численних ризиків різного характеру та різної тривалості дії, що безпосереднім чином позначається на господарській діяльності, її результатах та, відповідно, вимагає ідентифікації ризиків та визначенню їхнього впливу на господарську діяльність.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням управління імовірними ризиками

аграрних підприємств присвятили свої праці вітчизняні та науковці А. Діброва, М. Клименко [1], О. Кобилянська [2], Б. Гечбаня, С. Зоря, Я. Дробота, О. Краснікова, Ю. Синиця, О. Томілін [3], О. Рудич [4], К. Адамс [5], А. Комарек, А. Де Пінто, В. Сміт [6]. Разом із тим потребують уточнення та подальшого наукового пошуку питання ідентифікації ризиків господарської діяльності аграрних підприємств та визначенню ваги їх впливу на господарську діяльність.

Метою статті є обґрунтування методичних підходів щодо визначення ваги ризиків на господарську діяльність, як елементу оцінки ефективності управління ризиками господарської діяльності аграрних підприємств.

Результати дослідження. Алгоритм визначення ваги впливу ризиків на господарську діяльність кожного з досліджуваних аграрних підприємств із використанням методу експертних оцінок представлено на рис. 1. Як бачимо, алгоритм передбачає відбір експертів, проведення експертного опитування, розрахунок середньої оцінки для кожного ризику, нормалізація значень, отримання ваги впливу кожного з ідентифікованих ризиків на господарську діяльність аграрних підприємств. В якості досліджуваних було обрано аграрні підприємства Львівської області, серед яких ТОВ «КОНТИНЕНТАЛ ФАРМЕРЗ ЛЬВІВ», ТЗОВ «КНЯЖІ ЛАНИ», ТЗОВ «ХЛІБОДАР», ТЗОВ «АГРОКУЛЬ-

ТУРА МОСТИСЬКА» та ТОВ «ЗАХІДНІ АГРАРНІ ТРАДИЦІЇ».

Результати визначення ваги впливу ризиків на господарську діяльність ТОВ «КОНТИНЕНТАЛ ФАРМЕРЗ ЛЬВІВ» узагальнено в табл. 1.

З даних табл. 1 можемо спостерігати, що основними ризиками, що потребують термінової уваги ТОВ «КОНТИНЕНТАЛ ФАРМЕРЗ ЛЬВІВ» через їхній значний потенційний негативний вплив, є: коливання цін на сільськогосподарську продукцію (4,8%), що може суттєво вплинути на прибутковість підприємств; зміна попиту (4,8%), яка призводить до фінансових втрат через нестабільність; ризик зниження ліквідності (4,5%), що загрожує фінансовій стійкості підприємства; кре-

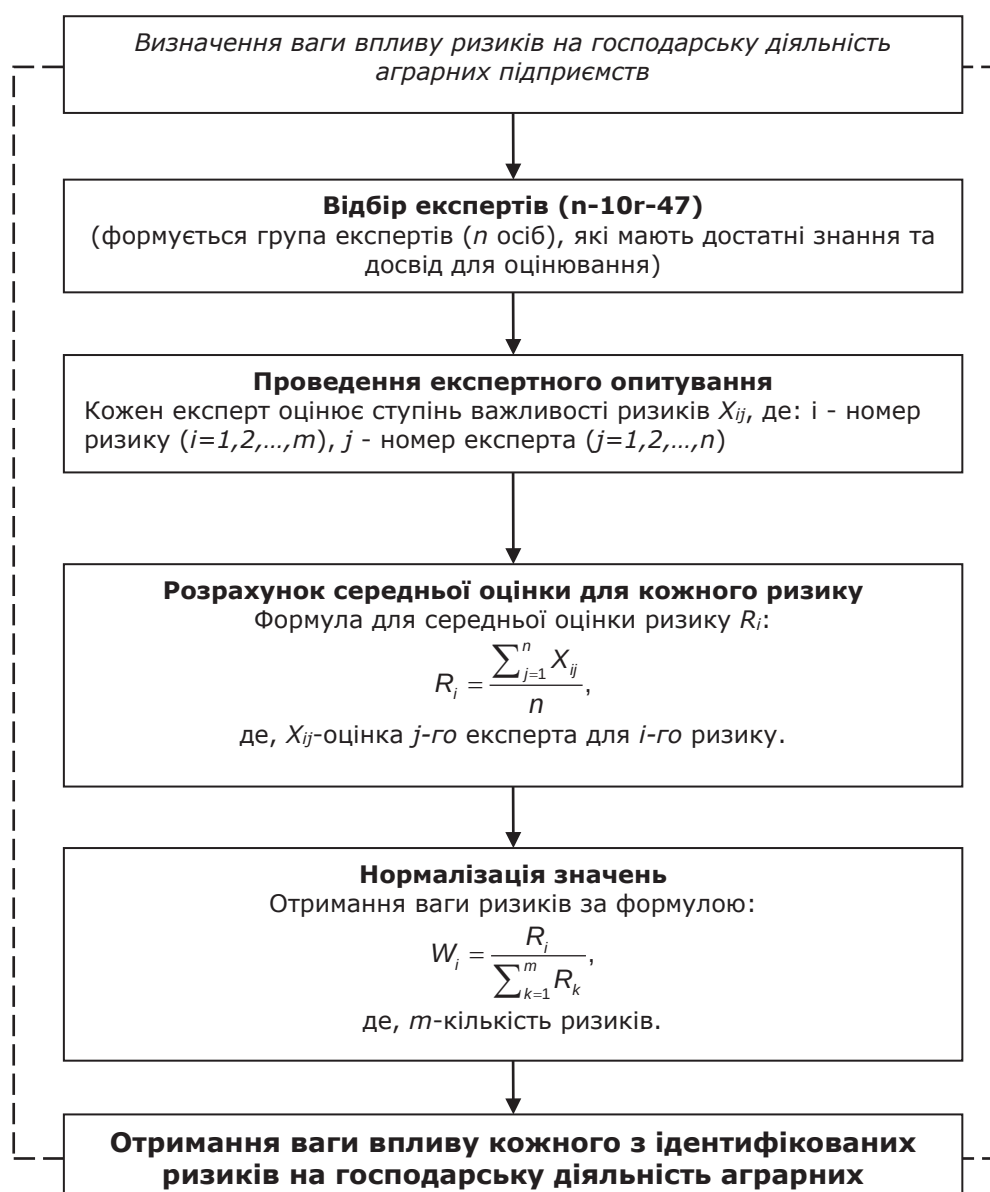

Рисунок 1 – Алгоритм визначення ваги впливу ризиків на господарську діяльність аграрних підприємств

Джерело: розробка автора

**Таблиця 1 – Результати визначення ваги впливу ризиків на господарську діяльність
ТОВ «КОНТИНЕНТАЛ ФАРМЕРЗ ЛЬВІВ»**

Ризики	Сума оцінок	Середнє значення	Вага ризику
1	2	3	4
Зміни температурного режиму	35	3,5	0,0204
Посухи	37	3,7	0,0217
Повені	36	3,6	0,0211
Заморозки	32	3,2	0,0186
Гради	29	2,9	0,0167
Сильні вітри та буревії	34	3,4	0,0198
Зміни режиму опадів	36	3,6	0,0211
Ерозія ґрунтів	33	3,3	0,0192
Кліматична нестабільність	31	3,1	0,018
Шкідники	30	3,0	0,0173
Хвороби рослин	27	2,7	0,0155
Бур'яни	34	3,4	0,0198
Зміна екосистеми	36	3,6	0,0211
Антропогенні фактори	32	3,2	0,0186
Коливання цін на с/г продукцію	47	4,7	0,0279
Зростання витрат	43	4,3	0,0254
Труднощі з доступом до фінансування	36	3,6	0,0211
Коливання валютного курсу	45	4,5	0,0266
Зміна попиту	48	4,8	0,0285
Нестабільність інфраструктури	26	2,6	0,0149
Конкуренція	28	2,8	0,0161
Кредитні ризики	46	4,6	0,0273
Ризик зниження ліквідності	47	4,7	0,0279
Інфляційні ризики	44	4,4	0,026
Ризик неплатоспроможності	46	4,6	0,0273
Інвестиційні ризики	44	4,4	0,026
Ризик зниження вартості активів	37	3,7	0,0217
Недостатня кількість кваліфікованої робочої сили	40	4,0	0,0235
Соціальні конфлікти	43	4,3	0,0254
Зміна соціальної політики	39	3,9	0,0229
Ризик демографічних змін	41	4,1	0,0242
Зміни в культурних та соціальних цінностях	33	3,3	0,0192
Соціальна нерівність	36	3,6	0,0211
Соціальна ізоляція	32	3,2	0,0186
Невідповідність технологій	35	3,5	0,0204
Ризики впровадження нових технологій	36	3,6	0,0211
Збої в роботі обладнання	37	3,7	0,0217
Ризики автоматизації та роботизації	31	3,1	0,018
Ризики генетичних технологій	29	2,9	0,0167
Порушення земельного законодавства	33	3,3	0,0192
Недотримання екологічних норм	31	3,1	0,018
Трудові спори	40	4,0	0,0235
Недоліки у договірній роботі	37	3,7	0,0217
Недотримання стандартів якості	36	3,6	0,0211

Продовження табл. 1

1	2	3	4
Податкові ризики	33	3,3	0,0192
Зміни законодавства	35	3,5	0,0204
Відповідальність за продукцію	32	3,2	0,0186

Джерело: розрахунки автора

дитні ризики (4,4%), пов'язані з невизначеністю виконання боргових зобов'язань.

Фінансові та економічні ризики, такі як кредитні, інвестиційні, ризик неплатоспроможності та інфляційні ризики, складають близько 20% від загальної ваги ризиків, що підкреслює їх значущість та впливовість щодо фінансової стабільності бізнесу.

Екологічні ризики, такі як зміни температури, посухи, повені та буревії, мають відносно низькі ваги впливу (2,5% – 3,5%) у загальному контексті, але можуть суттєво впливати на досліджуваний регіон.

Соціальні ризики, такі як ізоляція, конфлікти, демографічні зміни та нерівність, мають вплив на стабільність трудових ресурсів, оцінюючи їх вагу в 3% – 4%.

Результати визначення ваги впливу ризиків на господарську діяльність ТЗОВ «КНЯЖІ ЛАНИ» узагальнено в табл. 2.

Дані, представлені у табл. 2, дозволяють констатувати, що пріоритетними ризиками господарської діяльності ТЗОВ «КНЯЖІ ЛАНИ» є ризики з вагою понад 0,025, які мають суттєвий вплив на компанію. До них належать: зміна попиту, ризик зниження ліквідності, перебої в роботі обладнання, коливання цін на сільськогосподарську продукцію, кредитні ризики та зміна соціальної політики, які є критичними і вимагають термінових управлінських рішень для забезпечення стабільності, оскільки можуть негативно вплинути на прибутковість та фінансову стійкість підприємства.

Таблиця 2 – Результати визначення ваги впливу ризиків на господарську діяльність ТЗОВ «КНЯЖІ ЛАНИ»

Ризики	Сума оцінок	Середнє значення	Вага ризику
1	2	3	4
Зміни температурного режиму	35	3,5	0,0187
Посухи	37	3,7	0,0197
Повені	36	3,6	0,0192
Заморозки	30	3,0	0,016
Гради	29	2,9	0,0155
Сильні вітри та буревії	34	3,4	0,0181
Зміни режиму опадів	36	3,6	0,0192
Ерозія ґрунтів	33	3,3	0,0176
Кліматична нестабільність	32	3,2	0,0171
Шкідники	41	4,1	0,0219
Хвороби рослин	37	3,7	0,0197
Бур'яни	41	4,1	0,0219
Зміна екосистеми	40	4,0	0,0213
Антропогенні фактори	39	3,9	0,0208
Коливання цін на с/г продукцію	47	4,7	0,0251
Зростання витрат	43	4,3	0,0229
Труднощі з доступом до фінансування	33	3,3	0,0176
Коливання валютного курсу	45	4,5	0,024
Зміна попиту	48	4,8	0,0256
Нестабільність інфраструктури	26	2,6	0,0139
Конкуренція	28	2,8	0,0149
Кредитні ризики	47	4,7	0,0251

Продовження табл. 2

1	2	3	4
Ризик зниження ліквідності	48	4,8	0,0256
Інфляційні ризики	45	4,5	0,024
Ризик неплатоспроможності	46	4,6	0,0245
Інвестиційні ризики	44	4,4	0,0235
Ризик зниження вартості активів	43	4,3	0,0229
Недостатня кількість кваліфікованої роб. сили	40	4,0	0,0213
Соціальні конфлікти	39	3,9	0,0208
Зміна соціальної політики	47	4,7	0,0251
Ризик демографічних змін	43	4,3	0,0229
Зміни в культурних та соціальних цінностях	41	4,1	0,0219
Соціальна нерівність	42	4,2	0,0224
Соціальна ізоляція	42	4,2	0,0224
Невідповідність технологій	43	4,3	0,0229
Ризики впровадження нових технологій	45	4,5	0,024
Збої в роботі обладнання	48	4,8	0,0256
Ризики автоматизації та роботизації	44	4,4	0,0235
Ризики генетичних технологій	38	3,8	0,0203
Порушення земельного законодавства	37	3,7	0,0197
Недотримання екологічних норм	40	4,0	0,0213
Трудові спори	38	3,8	0,0203
Недоліки у договірній роботі	37	3,7	0,0197
Недотримання стандартів якості	39	3,9	0,0208
Податкові ризики	43	4,3	0,0229
Зміни законодавства	42	4,2	0,0224
Відповідальність за продукцію	43	4,3	0,0229

Джерело: розрахунки автора

Ризики середнього впливу (0,022 – 0,025) включають інфляційні ризики, ризики впровадження нових технологій, соціальну ізоляцію та недотримання стандартів якості, які потребують моніторингу та періодичної оцінки для запобігання негативним наслідкам.

Ризики низького впливу (менше ніж 0,020) включають нестабільність інфраструктури, конкуренцію та імовірність градів, які мають обмежене значення для управлінських рішень і можуть впливати локально.

Результати визначення ваги впливу ризиків на господарську діяльність ТЗОВ «ХЛІБОДАР» узагальнено в табл. 3.

За даними табл. 3 варто зазначити, що оцінка ризиків для ТЗОВ «Хлібодар» показала найбільший вплив на господарську діяльність економічних та соціальних ризиків. Найвищі ваги впливу ризиків зафіксовані для зміни попиту (0,0263), соціальної політики (0,0208) та соціальних конфліктів (0,0241), що свідчить про значну уразливість підприємства до змін в економічному середовищі та суспільних процесах. Фінансові ризики,

такі як коливання валютного курсу (0,0246), кредитні ризики (0,0241) та ризик зниження ліквідності (0,0257), мають значний вплив на управління фінансами та стабільність фінансових операцій. Ризики природного середовища, зокрема пов'язані з погодними умовами та змінами клімату, також важливі для аграрної діяльності, оскільки можуть впливати на врожайність. Технологічні ризики, такі як впровадження нових технологій (0,0208) і збої в роботі обладнання (0,023), вказують на необхідність стабільної роботи технологічних процесів. Ризики у сфері людських ресурсів, зокрема недостатня кількість кваліфікованих кадрів (0,0263), підкреслюють важливість забезпечення підприємства необхідними фахівцями та необхідність підвищення їхньої кваліфікації. Екологічні та правові ризики, пов'язані з недотриманням норм (0,0203), вказують на необхідність дотримання стандартів для уникнення штрафів.

Загалом, підприємству ТЗОВ «Хлібодар» слід зосередитися на зменшенні економічних, соціальних та фінансових ризиків через диверси-

Таблиця 3 – Результати визначення ваги впливу ризиків на господарську діяльність ТЗОВ «ХЛІБОДАР»

Ризики	Сума оцінок	Середнє значення	Вага ризику
1	2	3	4
Зміни температурного режиму	35	3,5	0,0192
Посухи	37	3,7	0,0203
Повені	36	3,6	0,0197
Заморозки	30	3	0,0164
Гради	29	2,9	0,0159
Сильні вітри та буревії	34	3,4	0,0186
Зміни режиму опадів	36	3,6	0,0197
Ерозія ґрунтів	33	3,3	0,0181
Кліматична нестабільність	32	3,2	0,0175
Шкідники	43	4,3	0,0235
Хвороби рослин	37	3,7	0,0203
Бур'яни	42	4,2	0,023
Зміна екосистеми	42	4,2	0,023
Антропогенні фактори	41	4,1	0,0224
Коливання цін на с/г продукцію	47	4,7	0,0257
Зростання витрат	43	4,3	0,0235
Труднощі з доступом до фінансування	33	3,3	0,0181
Коливання валютного курсу	45	4,5	0,0246
Зміна попиту	48	4,8	0,0263
Нестабільність інфраструктури	26	2,6	0,0142
Конкуренція	28	2,8	0,0153
Кредитні ризики	44	4,4	0,0241
Ризик зниження ліквідності	47	4,7	0,0257
Інфляційні ризики	43	4,3	0,0235
Ризик неплатоспроможності	44	4,4	0,0241
Інвестиційні ризики	45	4,5	0,0246
Ризик зниження вартості активів	44	4,4	0,0241
Недостатня кількість кваліфікованої роб. сили	48	4,8	0,0263
Соціальні конфлікти	44	4,4	0,0241
Зміна соціальної політики	38	3,8	0,0208
Ризик демографічних змін	41	4,1	0,0224
Зміни в культурних та соціальних цінностях	37	3,7	0,0203
Соціальна нерівність	41	4,1	0,0224
Соціальна ізоляція	40	4	0,0219
Невідповідність технологій	41	4,1	0,0224
Ризики впровадження нових технологій	38	3,8	0,0208
Збої в роботі обладнання	42	4,2	0,023
Ризики автоматизації та роботизації	40	4	0,0219
Ризики генетичних технологій	45	4,5	0,0246
Порушення земельного законодавства	36	3,6	0,0197
Недотримання екологічних норм	37	3,7	0,0203
Трудові спори	35	3,5	0,0192
Недоліки у договірній роботі	39	3,9	0,0213
Недотримання стандартів якості	36	3,6	0,0197

Продовження табл. 3

1	2	3	4
Податкові ризики	34	3,4	0,0186
Зміни законодавства	36	3,6	0,0197
Відповідальність за продукцію	35	3,5	0,0192

Джерело: розрахунки автора

фікацію ринків і вдосконалення управлінських процесів.

Результати визначення ваги впливу ризиків на господарську діяльність ТЗОВ «АГРОКУЛЬТУРА МОСТИСЬКА» узагальнено в табл. 4.

Таким чином, з даних табл. 4 є зрозумілим, що основні ризики, які впливають на господарську діяльність ТЗОВ «АГРОКУЛЬТУРА МОСТИСЬКА», включають зміну попиту (0,0263), коливання цін на сільськогосподарську продукцію (0,0258), соціальні конфлікти, шкідники та демографічні зміни (по 0,0252). Для ефективного управління цими ризиками необхідно розробити стратегії, які включають моніторинг рин-

кових змін, соціальної стабільності та контроль біологічних факторів.

Отже, основні категорії ризиків господарської діяльності ТЗОВ «АГРОКУЛЬТУРА МОСТИСЬКА» включають економічні (коливання валютного курсу, інфляція, інвестиційні загрози), кліматичні (посухи, повені, гради, ерозія ґрунтів), соціальні (зростання нерівності, трудові спори) та юридичні (недотримання екологічних норм, зміни законодавства) ризики. Кожна з цих категорій має значний вплив на різні аспекти діяльності.

Результати визначення ваги впливу ризиків на господарську діяльність ТОВ «ЗАХІДНІ АГРАРНІ ТРАДИЦІЇ» узагальнено в табл. 5.

Таблиця 4 – Результати визначення ваги впливу ризиків на господарську діяльність ТЗОВ «АГРОКУЛЬТУРА МОСТИСЬКА»

1	2	3	4
Ризики	Сума оцінок	Середнє значення	Вага ризику
Зміни температурного режиму	35	3,5	0,0192
Посухи	37	3,7	0,0203
Повені	36	3,6	0,0197
Заморозки	30	3	0,0164
Гради	29	2,9	0,0159
Сильні вітри та буревії	34	3,4	0,0186
Зміни режиму опадів	36	3,6	0,0197
Ерозія ґрунтів	33	3,3	0,0181
Кліматична нестабільність	32	3,2	0,0175
Шкідники	46	4,6	0,0252
Хвороби рослин	43	4,3	0,0236
Бур'яни	41	4,1	0,0225
Зміна екосистеми	40	4	0,0219
Антропогенні фактори	45	4,5	0,0247
Колівання цін на с/г продукцію	47	4,7	0,0258
Зростання витрат	43	4,3	0,0236
Труднощі з доступом до фінансування	33	3,3	0,0181
Колівання валютного курсу	45	4,5	0,0247
Зміна попиту	48	4,8	0,0263
Нестабільність інфраструктури	26	2,6	0,0142
Конкуренція	28	2,8	0,0153
Кредитні ризики	41	4,1	0,0225
Ризик зниження ліквідності	40	4	0,0219
Інфляційні ризики	45	4,5	0,0247
Ризик неплатоспроможності	45	4,5	0,0247
Інвестиційні ризики	44	4,4	0,0241
Ризик зниження вартості активів	44	4,4	0,0241
Недостатня кількість кваліфікованої робочої сили	37	3,7	0,0203
Соціальні конфлікти	46	4,6	0,0252
Зміна соціальної політики	36	3,6	0,0197

Продовження табл. 4

1	2	3	4
Ризик демографічних змін	46	4,6	0,0252
Зміни в культурних та соціальних цінностях	36	3,6	0,0197
Соціальна нерівність	44	4,4	0,0241
Соціальна ізоляція	32	3,2	0,0175
Невідповідність технологій	40	4	0,0219
Ризики впровадження нових технологій	35	3,5	0,0192
Збої в роботі обладнання	41	4,1	0,0225
Ризики автоматизації та роботизації	40	4	0,0219
Ризики генетичних технологій	44	4,4	0,0241
Порушення земельного законодавства	38	3,8	0,0208
Недотримання екологічних норм	41	4,1	0,0225
Трудові спори	36	3,6	0,0197
Недоліки у договірній роботі	32	3,2	0,0175
Недотримання стандартів якості	40	4	0,0219
Податкові ризики	39	3,9	0,0214
Зміни законодавства	33	3,3	0,0181
Відповідальність за продукцію	43	4,3	0,0236

Джерело: розрахунки автора

Таблиця 5 – Результати визначення ваги впливу ризиків на господарську діяльність ТОВ «ЗАХІДНІ АГРАРНІ ТРАДИЦІЇ»

Ризики	Сума оцінок	Середнє значення	Вага ризику
1	2	3	4
Зміни температурного режиму	35	3,5	0,0191
Посухи	37	3,7	0,0202
Повені	36	3,6	0,0196
Заморозки	30	3	0,0164
Гради	29	2,9	0,0158
Сильні вітри та буревії	34	3,4	0,0185
Зміни режиму опадів	36	3,6	0,0196
Ерозія ґрунтів	33	3,3	0,018
Кліматична нестабільність	32	3,2	0,0174
Шкідники	40	4	0,0218
Хвороби рослин	40	4	0,0218
Бур'яни	37	3,7	0,0202
Зміна екосистеми	42	4,2	0,0229
Антропогенні фактори	38	3,8	0,0207
Коливання цін на с/г продукцію	47	4,7	0,0256
Зростання витрат	43	4,3	0,0234
Труднощі з доступом до фінансування	33	3,3	0,018
Коливання валютного курсу	45	4,5	0,0245
Зміна попиту	48	4,8	0,0262
Нестабільність інфраструктури	26	2,6	0,0142
Конкуренція	28	2,8	0,0153
Кредитні ризики	45	4,5	0,0245
Ризик зниження ліквідності	48	4,8	0,0262
Інфляційні ризики	45	4,5	0,0245
Ризик неплатоспроможності	47	4,7	0,0256
Інвестиційні ризики	47	4,7	0,0256
Ризик зниження вартості активів	47	4,7	0,0256
Недостатня кількість кваліфікованої робочої сили	43	4,3	0,0234
Соціальні конфлікти	37	3,7	0,0202
Зміна соціальної політики	39	3,9	0,0213
Ризик демографічних змін	41	4,1	0,0224
Зміни в культурних та соціальних цінностях	35	3,5	0,0191

Продовження табл. 5

1	2	3	4
Соціальна нерівність	38	3,8	0,0207
Соціальна ізоляція	38	3,8	0,0207
Невідповідність технологій	43	4,3	0,0234
Ризики впровадження нових технологій	42	4,2	0,0229
Збої в роботі обладнання	43	4,3	0,0234
Ризики автоматизації та роботизації	38	3,8	0,0207
Ризики генетичних технологій	45	4,5	0,0245
Порушення земельного законодавства	36	3,6	0,0196
Недотримання екологічних норм	37	3,7	0,0202
Трудові спори	34	3,4	0,0185
Недоліки у договірній роботі	36	3,6	0,0196
Недотримання стандартів якості	42	4,2	0,0229
Податкові ризики	42	4,2	0,0229
Зміни законодавства	38	3,8	0,0207
Відповідальність за продукцію	39	3,9	0,0213

Джерело: розрахунки автора

Як бачимо з даних табл. 5, основними ризиками, що впливають на господарську діяльність ТОВ «ЗАХІДНІ АГРАРНІ ТРАДИЦІЇ», є зміна попиту (0,0262), зниження ліквідності (0,0262), коливання цін на сільськогосподарську продукцію, неплатоспроможність, інвестиційні ризики, зниження вартості активів (по 0,0256), коливання валютного курсу, інфляційні та кредитні ризики, а також ризики, пов'язані з генетичними технологіями (по 0,0245). Тобто, дані ризики мають значний вплив на фінансову стабільність підприємства та його конкурентоспроможність, тому вимагають постійного моніторингу та стратегічного реагування.

Отримані результати ризиків господарської діяльності ТОВ «ЗАХІДНІ АГРАРНІ ТРАДИЦІЇ» можна класифікувати за основними категоріями, зокрема, економічні ризики мають найбільший вплив через валютні коливання, інфляцію та зни-

ження ліквідності; кліматичні ризики включають посухи, зміни температури та ерозію ґрунтів, що можуть призвести до аграрних проблем; соціальні ризики пов'язані з соціальними конфліктами, демографічними змінами та соціальною ізоляцією, що негативно впливають на трудові ресурси; юридичні ризики виникають через зміни в законодавстві та порушення екологічних норм, що може призвести до юридичних труднощів; технологічні пов'язані з впровадженням нових технологій та автоматизацією процесів, які можуть мати як позитивні, так і негативні наслідки.

Висновки. Таким чином, отримані результати ідентифікації ризиків господарської діяльності аграрних підприємств за запропонованим алгоритмом дозволяють провести вірогідну, деталізовану оцінку ефективності управління ризиками господарської діяльності аграрних підприємств Львівської області.

Бібліографічний список:

- Діброва А., Діброва Л., Клименко С. Формування системи управління ризиками аграрних підприємств. URL: https://eco-science.net/wp-content/uploads/2024/07/7.24._topic_Anatoliy-Dibrova-Larysa-Dibrova-Maxym-Klymenko-188-202.pdf
- Кобилянська О. М. Ризик як економічна категорія та його особливості в аграрному виробництві. *Економіка АПК*. 2008. № 1. С. 140–145.
- Томілін О., Краснікова О., Гечбаня Б., Зоря С., Дробота Я., Синиця Ю., Управління ризиками в аграрному секторі: фінансовий аспект. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2023. Том 4(51). С. 147–162.
- Рудич О. О. Теоретичні засади механізму управління ризиками сільськогосподарських підприємств. *Агросвіт*. 2017. № 24. С. 15–19.
- Adams, K. F. (2008). Risk perceptio and Bayesian analysis of international contruction contract risks: The case of payment delays in a developing economy. *International Journal of Project Management*, vol. 26(2), pp. 31–38.
- Komarek, A. M., De Pinto, A., & Smith, V. H. (2020). A review of types of risks in agriculture: what we know and what we need to know. *Agric. Syst*, 178, 102738. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.agsy.2019.102738>

References:

- Dibrova A., Dibrova L., Klymenko S. (2024). Formuvannia systemy upravlinnia ryzykamy ahrarnykh pidpriemstv [Formation of a risk management system for agricultural enterprises]. Available at:

- https://eco-science.net/wp-content/uploads/2024/07/7.24._topic_Anatoliy-Dibrova-Larysa-Dibrova-Maxym-Klymenko-188-202.pdf
2. Kobylanska O. M. (2008). Ryzyk yak ekonomichna katehoriia ta yoho osoblyvosti v aharnomu vyrobnytstvi [Risk as an economic category and its features in agricultural production]. *Ekonomika APK*. Vol. 1, pp. 140–145.
 3. Tomilin O., Krasnikova O., Hechbania B., Zoria S., Drobota Ya., Synytsia Yu. (2023). Upravlinnia ryzykamy v aharnomu sektori: finansovyi aspekt [Risk management in the agricultural sector: financial aspect]. *Finansovo-kredytna diialnist: problemy teorii ta praktyky*. Part 4(51), pp. 147–162.
 4. Rudych O. O. (2017). Teoretychni zasady mekhanizmu upravlinnia ryzykamy silskohospodarskykh pidpryemstv [Theoretical foundations of the risk management mechanism of agricultural enterprises]. *Ahrosvit*, vol. 24, pp. 15–19.
 5. Adams K. F. (2008). Risk perceptio and Bayesian analysis of international contruction contract risks: The case of payment delays in a developing economy. *International Journal of Project Management*, vol. 26(2), pp. 31–38.
 6. Komarek A. M., De Pinto, A., & Smith V.H. (2020). A review of types of risks in agriculture: what we know and what we need to know. *Agric. Syst*, 178, 102738. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.agsy.2019.102738>

DETERMINING THE WEIGHT OF THE IMPACT OF RISKS ON THE ECONOMIC ACTIVITIES OF AGRICULTURAL ENTERPRISES AS A STAGE OF MANAGERMENTS

Roman Karpinskyi

Postgraduate

European University

Summary. The article substantiates the need to take into account the impact of numerous risks of various nature and duration on the economic activities of agricultural enterprises in an unstable economic and political environment, rapid transformational changes, active development of scientific and technological progress and innovative processes accompanying military interventions in the country's territory. An algorithm for determining the weight of the impact of risks on the economic activity of each of the studied agricultural enterprises using the expert assessment method is proposed, which involves: selecting experts, conducting an expert survey, calculating the average score for each risk, normalizing values, and obtaining the weight of the impact of each of the identified risks on the economic activity of agricultural enterprises. Agricultural enterprises of the Lviv region were selected as the subjects of the study. The risks studied included: changes in temperature regime, droughts, floods, frosts, hail, strong winds and storms, changes in precipitation regime, changes in precipitation regime, soil erosion. climatic instability, pests, soil diseases, weeds, ecosystem change, anthropogenic factors, fluctuations in agricultural product prices, rising costs, credit risks, exchange rate fluctuations, demand changes, infrastructure instability, competition, liquidity risk, inflation risks, insolvency risk, investment risks, asset value risk, insufficient skilled labor, social conflicts, social policy changes, demographic change risks, changes in cultural and social values, social inequality, social isolation, technology mismatch, risks of introducing new technologies, equipment failures, automation and robotization risks, genetic technology risks, violations of land legislation, non-compliance with environmental standards, labor disputes, shortcomings in contractual work, non-compliance with quality standards, tax risks, changes in legislation, product liability.

Keywords: agricultural enterprises, risk management, economic activity, algorithm for determining the weight of risk impact, calculation.

Стаття надійшла до редакції 12.02.2025